

A keresztények egyesülésének szükségessége.

Megnyitó beszéd, elmondotta **Pál István** apátkanonok, tb. elnök a' Szent Imre Egyesület 1911. évi november hó 15.-én tartott ünnepén.

Sokszor és sokféle alakban adtam kifejezést annak, hogy miért szervezkedtünk Szent Imre zászlója alatt egyesületté. Azért, hogy képesek legyünk azt a szellemet, amiben gyermekkorunk óta a szülői házban és az iskolában növekedtünk, felnőtt korunkban is nemcsak megtartani, hanem az életet megismerve, érett ésszel, meggondoltsággal, belátással magunkat abban öntudatosan tovább nevelni, testileg-lelkileg erősíteni, fejleszteni, hogy akarjunk és tudjunk az életben azok lenni és maradni, aminek készülünk: vallásos és hazafias munkásai a Kőrnek.

Oly időben kezdtünk szervezkedni, amikor a legnagyobb veszedelem fenyegette azt a szellemet, amit magunkkal hoztunk, amiben élünk és amiben élni kívánunk. Az általános nagy forrongás, amiben korunk vajudik, akkörül az alap körül zajlik-hullámzik, azt fenyegeti alámosással, elmerítéssel, megsemmisítéssel, amelyen egész létünk nyugszik; legelső sorban a vallás és haza ellen támadott, hogy azoknak még a fogalmát is kiírta a közfelfogásból. De nem tudta és nem tudja, mert az emberiség azon legnagyobb kincseinek a védelmére állott.

Szinte azt mondhatnók, hogy a védelmi akciót az ifjuság kezdette. De ha az ifjuság kezdette is, az ő lelkesültsége tovább hatott, szétáradott és oly általános védelmi harc indult meg az egész vonalon, hogy bár a harc még tart, de

a győzelem már kivivottnak tekinthető. Tessék csak szétnézni az ellenség táborán, az annyira elcsendesedett, mint hogyha a fegyvert már le is tette volna. Nem tette le. De mi is résen állunk. Ők tagadhatlanul igen jól vannak szervezve, de a mi táborunk meg akkora, oly erős, hogy avval szemben hiába vállalkozik. Elmondhatjuk, hogy ha különböző téren és különböző eszközökkel is, de minden jó ember a mi harcunkat harcolja, velünk van, talpon áll Istenért és a hazáért. Mert ekköről foly a küzdelem. Nem is említve a katolikus nagygyűléseket, amiknek óriási a hatásuk, csak egyeseket hozok fel, igaz, hogy a legjobbabból, akiknek lelkük mélyéről fakadott megnyilatkozásuk mint győzedelmes jelszók járnak be az országot és irányítják a nemzetet.

Tisza István szerint a magyar nemzet Isten igazi tisztetele nélkül nem lehet boldog és haladó soha sem¹. Ő mondotta híres nyitrai beszédében, hogy a protestantizmus és katolicizmus mint két erős kar az istentagadással szemben együtt vezesse vissza a nemzetet Krisztushoz.

Egy másik protestáns, Bernáth István meg a következőket mondotta a Kálvinszövetség gyűlésén: „Az emberiség és a nemzet nagy érdekeit szívükön viselőknek egy nagy egységes táborban kell egyesülniök ama kereszténytelen irányzatok ellen, amelyek a haladás hamis cégére alatt a vallás, és pedig elsősorban a Krisztusi vallás megsemmisítésével a társadalom romlására szövetkeznek . . .

Nem ismerek nemesebb, nem ismerek szentebb elhatározásokat, mint amellyel a vallás védelmére egy táborban egyesítik mindazokat, akiknek a nemzet és emberiség, érdekei igazán szívükön fekszenek.“

Közülünk csak egyedül Apponyit idézem a következő mondásával:² „Én szívem minden dobbanásával, lelkem minden érzésével azon dolgozom, hogy szeretett hazámnak nemzeti társadalma és nemzeti állama ne legyen más alapra építve, mint Krisztus, mert ez az alap dacol az idők viha-

¹ A nagyváradai püspök beiktatásakor az ebédnél mondotta.

² Mondotta a győri püspök beiktatásakor.

raival, az nem a tegnapé, sem a holnapé, hanem az örökkévalóságé.“

Ime T. Közönség! a nagy lelkeknek, a gondolkozó nagy lelkeknek a találkozása — ha különböző irányból is. Hátha még mint *acies bene ordinata* teljesen egyek volnának! Oh miért is nincs ez így! De ha ma nincs is így, legyen így holnap, legyen így a jövőben.

A közös veszedelemnek józan belátása, a közös védelemnek a szükségessége, az elfogulatlan felfogás hozzon össze, egyesítsen és a szeretet tartson együtt. Ha egy táborban vagyunk, akkor egymást megismerjük, megszeretjük és többé egymástól el nem válunk. Ha nem tud összehozni a fejünk, hozzon össze a szívünk. Ne vitatkozzunk azon, hogy kinek van igaza. Ha örökös szemrehányásokkal, ha a múltak folytonos hánytorgatásával mindig csak azt vitatjuk, hogy kinek van igaza, soha össze nem jövünk; szeretettel azonban közeledhetünk egymáshoz, megérthetjük egymást.

Egy a hazánk, egy a Krisztusunk, egy alapon állunk. Egyesüljünk annak közös védelmére. Egységes fellépéssel, közös védelemmel nagyobb eredményt tudunk elérni, inkább tudjuk a közös ellenséget megfélemlíteni, megfutamítani. Egyesüljünk! S ha vonakodnak, ha nem teszik ezt az öregek, ne legyünk elfogultak mi ifjak.¹

Vessük meg az egyesülés alapjait a közös szeretetben, a mely lassankint az ellentéteket áthidalja-kiegyenlíti.

Előre a Krisztusi uton Istenért és a hazáért!

Ülésünket megnyitom.

¹ Bethlen Gábor-kör. Lásd az 1909. ben mondott beszédemet a vonatkozó Évkönyv 13—16. lapjain.